

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ἀριθμός 20

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Α' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

24-05-2026

Συνεχίζουμε, ἀδελφοί μου τὴν ἀναφορά μας στὰ ἱερά σκεύη, ὅπως τὰ παρουσιάζει ὁ ἀείμνηστος Λειτουργιολόγος Ἰωάννης Φουντούλης. Βέβαια, σέ προηγούμενες ἐνότητες ἔγινε λόγος σέ ὀρισμένα ἀπ' αὐτά.

ΤΑ ΛΑΒΑΡΑ. Εἶδος ἱερῶν σημαιῶν, πού κατασκευάζονται ἀπὸ ὕφασμα ἢ καί μέταλλο καί ἔχουν ἐγκάρακτες, κεντητές ἢ ζωγραφισμένες ἀμφιπρόσωπες παραστάσεις ἁγίων πολιούχων τοῦ ναοῦ, δεσποτικῶν ἑορτῶν κ.λ.π. καί συνοδεύουν τίς ἐκτός τοῦ ναοῦ λιτανεῖες. Εἶδος λαβάρου εἶναι καί ἡ «ἀνάστασις», εἰκόνα δηλαδή τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ, πού φέρεται σέ κοντάριο καί χρησιμοποιεῖται κατὰ τίς τελετές καί λιτανεῖες τοῦ Πάσχα, γιά ἀνάδειξη τοῦ γεγονότος. Ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος στό «βίο τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου» σημειώνει: Τό πρῶτον λάβαρον βεβαίως εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Μ. Κωνσταντῖνος κατεσκεύασε κατὰ θείαν ἐπίπνοιαν, ὅτε κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μαξεντίου ὀδήγει ἀριθμητικῶς ἡσσονα στρατόν του. Μεσημβριναί ὥραι ἦσαν, ὅτε ὁ βασιλεύς, ὁ λιπαρῶς τόν Θεόν ἱκετεύων πρὸς εὐόδωσιν τοῦ δυσχεροῦς ἔργου του, βλέπει εἰς τόν οὐρανόν στῦλον φωτός σταυροειδῆ, περὶ τόν ὅποιον τὰ γράμματα ΕΝ ΤΟΥΤΩΙ ΝΙΚΑ ἠκτινοβόλουν. Ἐκπληκτος ἐπὶ τῇ θεοσημεῖα κατεκλίθη τὴν νύκτα καί ὄρᾳ καθ' ὕπνους τόν Χριστόν κελεύοντα αὐτῷ νά κατασκευάσῃ σημαίαν κατὰ τόν τύπον τοῦ ὀφθέντος σημείου καί ταύτην ὡς τρόπαιον νά μεταχειρισθῆ κατὰ τῶν ἐχθρῶν (Migne 20, 944).

ΤΑ ΘΥΜΙΑΤΗΡΙΑ. Τά θυμιατήρια εἶναι κινητά πύραυρα μέ κάλυμμα ἢ χωρίς κάλυμμα, ἐπιχρυσωμένα ἢ ἐπασημωμένα μέ δώδεκα κωδωνίσκους πού συμβόλιζον τούς Ἀποστόλους. Μέ αὐτά προσφέρεται τό θυμίαμα καί θυμιῶνται εἰκόνες, ἱερά ἀντικείμενα

καί ὁ λαός, κατά τίς ἱερές ἀκολουθίες, τά μυστήρια καί τίς ἱερές τελετές, λιτανεῖες κ.λ.π., ὅπου καί ὅταν τό τυπικό τό καθορίζει. Παράλληλα ὑπάρχουν καί ἀπλούστερα θυμιατήρια χωρίς ἀλυσίδες, τά «κατοσία» ἢ «κατζία», πού, πάλι κατά τίς προδιαγραφές τοῦ τυπικοῦ, χρησιμοποιοῦνται γιά τή θυμίαση σέ ὀρισμένες ἀκολουθίες π.χ. τῶν ὠρῶν κ.λ.π.). Καί αὐτά εἶναι ἐφοδιασμένα μέ κωδωνίσκους καί λειτουργοῦν ὡς εἶδος κυμβάλου πού συνοδεύει τήν ψαλμωδία. Ὁ Ἅγιος Γερμανός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γράφει: «τό θυμίαμα ὑπομιμνήσκον τόν ἀρωματισμόν τοῦ Κυριακοῦ σώματος καί τόν λίβανον τῶν μάγων καί τούς λόγους τοῦ Αποστόλου Παύλου περί τῶν εἰς Χριστόν πιστευόντων ὡς Χριστοῦ εὐωδία», ἐνῶ ἄλλοῦ σημειώνει τό ἐξῆς: «Ὁ θυμιατήρ ὑποδεικνύει τήν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, τό πῦρ τῆς θεότητος, καί ὁ εὐώδης καπνός μηνύει τήν εὐωδίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος προπορευομένην. Ἡ γαστήρ τοῦ θυμιατηρίου νοηθῆ ἢ ἡγιασμένη μήτρα τῆς ἁγίας Παρθένου καί Θεοτόκου φοροῦσα τόν θεῖον ἄνθρακα Χριστόν, ἐν ᾧ κατοικεῖ πᾶν τό πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, διό καί τήν ὁσμὴν τῆς εὐωδίας ἀναδίδωσιν εὐωδιάζον τά σύμπαντα. Ἡ πάλιν ἡ γαστήρ τοῦ θυμιατηρίου δηλοῖ τήν κολυμβήθραν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἐν ἄνθρακι τοῦ θείου πυρός τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργείας τήν εὐώδη τῆς θείας Χάριτος υἰοθεσίαν διά τῆς πίστεως ἑαυτῇ εἰσοικίζουσα καί δι' αὐτῆς εὐωδιάζουσα» (Migne 98,400).

Η ΚΙΒΩΤΟΣ. Κυτίο ἢ ναυδροιόσχημο σκεῦος, στό ὁποῖο τίθεται τό θυμίαμα καί φέρεται στόν ἀριστερό ὦμο τῶν διακόνων κατά τή θυμίαση, γιά τήν ἀνανέωσή του κατά τίς μακρές θυμιάσεις, τίς λιτανεῖες κ.λ.π. Ἐτσι εἰκονίζονται στίς τοιχογραφίες οἱ ἅγιοι διάκονοι. Ἡ πράξη αὐτή διατηρεῖται σέ πανηγυρικές συνάξεις στίς μονές καί ἄλλοῦ, κατά τή τοπική συνήθεια (Ι. Φούντουλης).

ΤΑ ΚΗΡΟΠΗΓΙΑ. Αὐτά εἶναι μεταλλικές βάσεις, διακοσμημένες ἀπό εὐγενῆ μέταλλα ἢ σμάλτα, γιά τή στήριξη λαμπάδων πού ἀνάβονται γιά φωτισμό ἢ ἔνδειξη τιμῆς καί εὐλαβείας στήν Ἁγία Τράπεζα καί στή Προσκομιδή. Εἶδος κηροπηγίων εἶναι καί τά μικρά μανουάλια μιᾶς λαμπάδας πού προηγοῦνται κατά τίς εἰσόδους (εἰσοδικό) ἢ τό πεντάκηρο τῆς ἀρτοκλασίας καί τά ὑψηλότερα καί μόνιμα τριμερῆ ἐνώπιον τῆς

Ωραίας Πύλης καί τά συνθετώτερα γιά τό ἄναμμα τῶν κεριῶν ἀπό τούς πιστούς. Τό φῶς τους συμβολίζει τό φῶς τοῦ Χριστοῦ πού πρέπει νά φαίνει στή ζωή μας. Τό ἴδιο καί οἱ κανδηλές, οἱ ὁποῖες καίουν μέ ἐλαιόλαδο ἐνώπιον τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀναφωνεῖ: Γενώμεθα φῶς παρά τοῦ Μεγάλου Φωτός (τοῦ Χριστοῦ). Γεννώμεθα φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες. Ὁδεύσωμεν πρός τήν λάμψιν αὐτοῦ, πρό τοῦ προκόψαι τούς πόδας ἡμῶν ἐπί ὄρη σκοτεινά καί πολέμια.

Η ΛΕΚΑΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ. Μεταλλικό δοχεῖο σέ σχῆμα κολυμβήθρας, μέ βάση ἢ χωρίς βάση, γιά τήν τέλεση τῶν ἁγιασμῶν, πού πρέπει νά ἔχει κατάλληλο βάθος, ὥστε νά ἐμβαπτίζεται ὄρθιος ὁ σταυρός, ὅπως ἀπαιτῆ ἡ τυπική διάταξη.

Η ΚΟΛΥΜΒΗΘΡΑ. Αὐτή εἶναι μαρμαρίνη σταθερή ἢ μεταλλική φορητή μέ βάση γιά τή Βάπτισι τῶν νηπίων, πού πρέπει νά πληροῖ τίς τυπικές προδιαγραφές τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, τήν πλήρη δηλαδή κατάδυση τοῦ σώματος τοῦ νηπίου. Οἱ ἐνήλικοι βαπτίζονται σέ εἰδικά βαπτιστήρια, πού πρέπει νά ἐξασφαλίζουν τούς ἴδιους ὅρους, εἰδεμή στή θάλασσα ἢ σέ ποταμούς ἢ σέ δεξαμενές (Καθ. Ἰ. Φουντούλης). Ὁ π. Δανιήλ Γεωργόπουλος στό βιβλίο του «Ἱερατική Ἀνθολογία» σημειώνει: Ἡ ἁγία κολυμβήθρα ὡς πρός τήν ἀναγέννηση, φέρει τόν τύπο μήτρας, ὡς πρός τήν κάθαρση σημαίνει λουτρό καί ὡς πρός τήν ταφή συμβολίζει τόν τάφο τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, γιά τήν ἀναγέννηση τοῦ νέου χριστιανοῦ. Ἡ κολυμβήθρα κατασκευάζεται ἀπό χαλκό ἢ ὀρείχαλκο καί ἔχει σχῆμα κρατήρα. Αὐτή στηρίζεται σέ ἕνα κυκλικό πόδι, τό ὁποῖο καταλήγει σέ εὐρεία βάση. Συμβολίζει τόν Ἰορδάνη ποταμό, ὅπου βαπτίσθηκε ὁ Κύριος (Ματθ. 3,13). Οἱ βαπτιζόμενοι στό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπαλλάσσονται ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα, καθαρίζονται ἀπό κάθε μολυσμό (Πράξ. 2,38) καί ἀνανεώνονται πνευματικά (Ἰωάν. 3,3-6), (Γαλ. 3,27). Ἄς θυμηθοῦμε τή κολυμβήθρα τοῦ Σιλῳάμ (Ἰωάν. 9,7-12) καί τή Βηθεσδά (Ἰωάν. 5,2).

Θά συνεχίσουμε, ὁμως, σύν Θεῷ, στό ἐπόμενο κήρυγμα. **ΑΜΗΝ!**